

Труман Капоти - „Събрани разкази“

Стените студени

– ...тогава Грант им каза: я елате с нас на едно страхотно парти и те тръгнаха. Беше наистина гениална идея да ги подберем, Бог ми е свидетел, могат и от гроба да ни вдигнат. Момичето, което каза тези думи, изтръска пепелта от цигарата си върху персийския килим и отправи извинителен поглед към домакинята.

Домакинята приглади тясната си черна рокля и нервно сви устни. Беше много млада, дребничка и съвършена. С бледо лице, оброчено от лъскава тъмна коса, и червило с един нюанс по-наситено от нужното. Минаваше два часът, тя беше уморена и й се искаше всички да си вървят, но не беше лесна работа да се отърве от трийсетина души, при това повечето съвсем пияни, след като се бяха наливали с уискито на баща й. Служителят от асансьора вече два пъти се беше качвал да се оплаква от врявата; и тя му даде уиски със сода, понеже всъщност той само това искаше. А сега и моряците... ох, всички да вървят по дяволите.

– Няма нищо, Милдред, всичко е наред. Какво са няколко моряци в повече? Боже, дано да не потрошат нещо. Би ли отишла в кухнята за малко лед? Аз ще се погрижа за новите ти приятели.

– О, миличка, надали е нужно. Както виждам, те лесно се аклиматизират.

Домакинята пристъпи към неочакваните гости. Скупчени в един ъгъл на всекидневната, те само зяпаха и явно не се чувстваха у дома си.

Най-хубавият от шестимата си намести нервно кепето и каза:

– Госпожице, не знаехме, че става дума за такова парти. Вие не ни искате тук, нали?

– Разбира се, че сте добре дошли. Защо да сте тук, ако не ви искам?

Морякът се смути.

– Онова момиче, Милдред, и приятелят й ни подбраха от един бар и няхаме никаква представа, че отиваме в такава къща.

– Абсурд, пълен абсурд – каза домакинята. – От Юга сте, нали?

Той пъхна кепето си под мишница и се поотпусна.

– От Мисисипи. Надали сте били там, госпожице.

Тя отмести очи към прозореца и навлажни устните си с език. Беше уморена, ужасно уморена от всичко това.

– Била съм – излъга. – Красив щат.

Той се ухили.

– Сигурно го бъркате с някой друг, госпожице. В Мисисипи няма нищо хубаво за гледане, освен може би Начез и околностите.

– Ама, разбира се, Начез. Една моя съученичка беше от Начез. Елизабет Кимбърли, познавате ли я?

– Не, не се сещам.

Внезапно тя осъзна, че с моряка бяха останали сами, всичките му приятели стояха около пианото, където Лес свиреше нещо на Портър. Милдред се оказа права за аклиматизирането.

– Ела – каза тя. – Ще ти сипя нещо за пиене. Те могат сами да се оправят. Казвам се Луиз, затова, ако обичаш, недей да ми викаш госпожице.

– Сестра ми се казва Луиз. Аз съм Джейк.

– Наистина? Много сладко! Имам предвид съпадението.

Тя приглади косата си и се усмихна с прекалено тъмните устни.

Влязоха в салона и тя знаеше, че морякът гледа как роклята обгръща хълбоците й. Тя се наведе през вратата зад бара.

– Е, какво да бъде? – попита. – Забравих да ти кажа, имаме скоч, ръжено уиски и ром. Искаш ли ром с кока-кола?

– Щом казваш – усмихна се той и плъзна дланта си по огледалната повърхност на бара. – Знаеш ли, никога не съм виждал такова място. Като излязло от филм.

Тя сърчно разбърка леда с пръчица за коктейли.

– Мога да ти уредя една туристическа обиколка. Доста е голям, поне за апартамент. Имаме и къща в провинцията, която е много, много по-голяма.

Не прозвуча добре. Беше твърде надуто. Тя му обърна гръб и прибра бутилката ром на мястото ѝ. Виждаше в огледалото, че той е вперил поглед, който едва не минаваше през нея.

– На колко си години? – попита той.

Трябваше да помисли малко, преди да отговори. Непрекъснато лъжеше за възрастта си и понякога самата тя забравяше истината. Но какво значение имаше дали той знае истинската ѝ възраст? Затова му я каза.

– На шестнайсет.

– И никога не са те целували...

Тя се засмя, не заради клишето, а заради отговора си:

– Имаш предвид, никога не са ме насилвали?

Гледаше го право в очите и видя на лицето му първо шок, след това насмешливост и накрая нещо друго.

– Не ме гледай така, за бога, не съм развратница.

Той се изчерви, а тя тръгна към вратата, като го хвана за ръка.

– Ела, ще те разведа.

Поведе го по дълъг коридор с огледала от двете страни и му показа стаите една след друга. Той се дивеше на меките килими в пастелни тонове и умелото съчетание на модерни и старинни мебели.

– А това е моята стая – каза тя, като отвори вратата. – Не придиряй заради бъркотията, не съм само аз виновна, повечето от момичетата тук се гласяха за партито.

Нямаше за какво да придиря, в стаята цареше идеален ред. Леглото, масичките, лампата бяха бели, но стените и килимът бяха тъмнозелени, студени.

– Е, Джейк, какво мислиш... отива ли ми?

– Никога не съм виждал такава стая, сестра ми няма да повярва, ако ѝ разкажа... Но, прощавай, че ти го казвам... това зелено... изглежда толкова студено.

Тя доби озадачен вид и, без да съзнава защо, докосна стената до тоалетката.

– Прав си, стените наистина са студени.

Вдигна очи към него и за миг лицето ѝ се разкри в такова изражение, че той не знаеше дали ще се засмее, или ще заплаче.

– Не исках да прозвучи така. Да му се не види, изобщо не знам какво имах предвид!

– Наистина? Или се опитваш да не ме засегнеш?

Не последва отговор и тя седна на бялото си легло.

– Ела – каза му, – седни и си запали. Какво стана с чашата ти?

Той седна до нея.

– Оставих я на бара. Тук е доста тихо, особено след цялата дандания оттатък.

– Откога си във флота?

– От осем месеца.

– Харесва ли ти?

– Не е толкова важно дали ми харесва, или не... Бях на доста места, които иначе нямаше да видя.

– Тогава защо се записа?

– Ами, така или иначе, щяха да ме мобилизират, а флотът най ми изглеждаше по вкуса.

– А така ли е?

– Честно казано, този живот не ми харесва, не обичам други да ме командват. А ти?

Вместо да отговори, тя захпа цигара. Той поднесе кибритена клечка и тя леко докосна ръката му, която трепереше и огънчето се люшкеше. Тя смукна от цигарата и каза:

– Искаш да ме целунеш, нали?

Гледаше го изпитателно и видя как по лицето му бавно се разлива руменина.

– Защо не го направиш?

– Ти не си такова момиче. Ще ме е страх да целуна момиче като тебе, пък и ти само ме поднасяш.

Тя се засмя и издуха кълбо дим към тавана.

– Стига, звучиш като герой от викторианска мелодрама. Какво изобщо значи „такова момиче“? Ще ти кажа нещо. Дали ще ме целунеш, или не, няма никакво значение. Мога да ти обясня, но защо да си правя труда? Вероятно накрая ще ме вземеш за нимфоманка.

– Дори не знам какво значи.

– Точно това имам предвид, по дяволите. Ти си мъж, истински мъж; да знаеш как са ми писнали разните слабаци и женчовци като Лес. Само исках да разбера какво би било.

Той се наведе над нея.

– Ти си смешна хлапачка – каза и тя се озова в ръцете му. Целуна я, а след това дланта му се плъзна по рамото и притисна едната ѝ гърда.

Тя се извъртя, бутна го силно и той се просна на студения, зелен килим. Тя се изправи, застана над него и двамата впиха очи един в друг.

– Мръсник – каза тя. След това зашлеви обърканото му лице.

Отвори вратата, спря за малко на прага, за да опъне роклята си, и се върна при гостите. Той приседна на пода за миг, а после стана и отиде във фойето, където се сети, че си е забравил кепето в бялата стая, но пет пари не даваше, искаше само да се махне оттам. Домакинята надникна в салона и направи знак на Милдред да излезе.

– За бога, Милдред, разкарай тези хора оттук; онези моряци къде си мислят, че се намират... Във военен увеселителен клуб ли?

– Какво е станало, да не би онова момче да ти е досаждало?

– Ни най-малко, той е най-обикновен провинциален кретен, който никога не е виждал нищо подобно, и свят му се зави. Просто съм страшно отегчена и ме заболя главата. Моля те, разкарай ги оттук... всичките.

Момичето кимна, а домакинята се върна в коридора и влезе в спалнята на майка си. Легна на кадифения шезлонг и се загледа в абстрактната картина на Пикасо. После придърпа една дантелена възглавничка и я притисна към лицето си с все сила. Тази нощ щеше да спи тук, в стаята, където стените бяха бледорозови и топли.

Формата на нещата

Дребничка белокоса жена с висока прическа мина, олюлявайки се по пътеката на вагон-ресторанта и се вмъкна на едно място до прозореца. След като написа поръчката си, тя присви късогледни очи към руменобузия войник и момичето с остра брадичка, които седяха насреща ѝ на масата. Само с един поглед тя забеляза златна халка на пръста на момичето, червена платнена връв в косата ѝ и реши, че е евтина; класифицира я наум като военна булка. После се усмихна леко, предразполагайки към разговор.

В отговор момичето се усмихна широко.

– Извадихте късмет, както е претъпкано. Ние въобще не обядвахме, понеже едни руски войници ядяха тука... или кой знае какво правеха. Божке, да бяхте ги видели! Бяха досущ като Борис Карлоф, честна дума!

Гласът ѝ звучеше като чирикащ чайник и жената се прокашля, за да си прочисти гърлото.

– Вярвам ви – каза тя. – До това пътуване дори не подозирах, че на света има толкова много войници.

Осъзнаваш го чак когато се качиш във влак. Все се питам: откъде идват всичките?

– От наборната комисия – отговори момичето и се изкиска глулаво.

Мъжът ѝ се изчерви извинително.

– До края ли пътувате, госпожо?

– Така си мислех, но този влак върви бавно като... като...

– Меласа – възкликна момичето и на един дъх продължи: – Божке, толкова се вълнувам, представяте си как е. Цял ден съм залепена за прозореца да гледам навън. Там, отдето съм, в Арканзас, е от равно по-равно и като видя планини, направо настръхвам. – Обърна се към съпруга си: – Миличък, дали сме в Каролина?

Той погледна през прозореца, където здрачът се сгъстяваше. Синята светлина и гърбиците на хълмовете бързо се преливаха и отразяваха едни в други. После примигна от светлината във вагон-ресторанта.

– Сигурно е Вирджиния – предположи и сви рамене.

Откъм купетата внезапно се появи един войник, който с олюляване се приближи до тях и се свлече на свободното място като парцалена кукла. Беше дребен и униформата се гърчеше и дуплеше върху него. Лицето му, изпостаяло и с остри черти, контрастираше с бледнината си на лицето на моряка, а черната му, ниско подстригана коса лъщеше под лампата като кожата на тюлен. С уморени и мътни очи той огледа тримата, сякаш бяха отделени от него с мрежа, като пипаше нервно двете нашивки на ръкава си.

Жената се размърда неловко и се примъкна по-близо до прозореца. Беше решила, че е пиан, и като видя как момичето бърчи нос, разбра, че и тя е стигнала до същия извод.

Докато негърът с бяла престилка разтоварваше таблата си, ефрейторът каза:

– Аз искам кафе, голяма кана, с двойна каничка сметана.

Момичето забучи вилицата си в пилето със сметана.

– Скъпи, не мислиш ли, че тук вземат за храната страшно много пари?

И тогава се започна. Главата на ефрейтора се разтресе бързо и неконтролируемо. Пауза на отпускане, през която се наведе гротескно надолу; мускулен спазъм и рязко завъртане на врата настрани. Устата му се разтегли в грозна гримаса и вените на врата се издуха.

– О, боже! – извика момичето, а жената изгърва ножа за масло и закри очите си с чувствителна длан.

Морякът зяпаше с отсъстващ поглед за миг, но после бързо се съвзе и извади пакет цигари.

– Ето, приятел – каза, – вземи си една.

– Благодаря... много мило – промърмори войникът, а след това удари по масата с юрук, чиито кокалчета бяха побелели. Приборите потрепериха, водата се изплиска над ръба на чашите. Във въздуха се спря тишина и смехът, който избухна някъде далеч, мина през вагона като нож.

Момичето, съзнавайки, че го гледат, прибра кичур коса зад ухото си. Жената погледна нагоре и прехапа устна, като видя как ефрейторът се мъчеше да си запали цигарата.

– Дайте на мен – предложи му помощта си.

Ръката ѝ трепереше така силно, че първата клечка угасна. Когато вторият опит успя, тя съумя да се усмихне насилено. След малко той се успокои.

– Толкова ме е срам... моля да ме извините.

– Няма нищо, ние разбираме – каза жената. – Отлично разбираме.

– Болеше ли? – попита момичето.

– Не, не боли.

– Уплаших се, понеже помислих, че ви боли. Поне така изглежда отстрани. Значи, е нещо като хълцавица?

Тя внезапно се сепна, сякаш някой я беше сритал.

Ефрейторът проследи с пръста си ръба на масата и след това каза:

– Бях добре, докато се качих на влака. Казаха, че ще съм наред. „Добре си, войнико“, казаха. Обаче всичко е от вълнението, от мисълта, че вече си в Щатите, свободен си и проклетото чакане най-накрая е свършило.

Той изтри с пръст окоето си.

– Съжалявам – каза.

Келнерът сложи кафето на масата и жената понечи да му помогне. Той блъсна ръката ѝ с гневен замах.

– Недейте, ако обичате! Мога и сам!

Сконфузена, тя се обърна към прозореца и срещна лицето си, отразено в него. То бе спокойно и това я изненада, защото се чувстваше нереално, като в сън, сякаш се люшкаше между две сънувани точки. Насочвайки мислите си към друго, тя проследи тържествения път на вилицата на моряка от чинията до устата му. Момичето вече ядеше лакомо, но нейната храна изстиваше.

И тогава пак се започна – не толкова бурно като предния път. Под суровия блясък от фаровете на насрещен влак разкривеното отражение се разми и жената въздъхна.

Той псуваше тихо и повече звучеше така, сякаш се моли. После яростно стисна главата си в менгемето на силните длани.

– Чуй, приятел, я по-добре иди да те види лекар – предложи морякът.

Жената протегна ръка и я сложи върху неговата.

– Мога ли да помогна с нещо? – попита тя.

– Те го спираха, като ме поглеждаха в очите... щом гледам някого в очите, и то спира.

Тя сведе лицето си по-близо до неговото.

– Ето – каза той, като мигом се успокои, – ето, стана. Вие сте добър човек.

– Къде ви раниха? – попита тя.

Той се намръщи.

– Къде ли не... заради нервите ми е. Целите са на решето.

– А къде отивате?

– Във Вирджиния.

– У дома, а?

– Да, там е моят дом.

Жената усети, че пръстите я болят, и разтвори ръката си, с която бе стиснала неговата с неочаквана сила.

– Там е домът ви и трябва да помните, че другото няма значение.

– Знаете ли – прошепна той, – обичам ви. Обичам ви, защото сте много глупава и много наивна и никога няма да научите повече от онова, което гледате на кино. Обичам ви, понеже сме във Вирджиния и аз съм си почти у дома.

Жената рязко отмести очи настрани. Напрежение, породено от обидата, придаваше допълнително значение на мълчанието.

– Значи, мислите, че това е всичко? – каза той. Облегна се на масата и сънено подпря лицето си върху дланите. – Това го има, но има и достойнство. Какво ще правя, като стане с хора, които знам открай време? Да не мислите, че искам да седна на една маса с тях или с някой като вас и да им се догади? Да не мислите, че искам да плаша момичета като това насреща и да я карам да се тревожи за мъжа си? Чаках месеци и те ми казаха, че съм добре, но при първото...

Той млъкна и сбърчи вежди.

Жената пхна две банкноти под сметката си и отмести стола назад.

– Може ли да мина, ако обичате – каза тя.

Ефрейторът се надигна и застана прав, с поглед в недокоснатата чиния на жената.

– Хайде, изяжте си яденето, дявол да ви вземе – каза той. – Трябва да го изядете!

А сетне, без да се обърне, изчезна към купетата.

Жената плати кафето.